

Када "упорност" или "шала" постају кривично дело

ЧЕТВРТАК, 01. ЈУН 2017, 07:30 -> 10:09

ИЗВОР:РТС

АУТОР:АЛЕКСАНДРА ТРАЈКОВИЋ

Због "непристојних понуда" иза "затворених врата", за добацивање и праћење на улици, узнемиравање позивима, затрпавање порукама на друштвеним мрежама, од данас се може кривично одговорати. Ако се због таквог понашања неко осети угрожено, непријатно или понижено, прете новчане и затворске казне. У таквим околностима и причање "масних вицева" и вулгарни коментари могу се сматрати полним узнемиравањем. Да ли је нешто комплимент, удварање или увреда и претња, тумачиће се од случаја до случаја. Важну улогу у томе имаће присуство страха и моралне вредности жртве.

Од данас се примењују нове законске мере које имају за циљ да спрече партнерско насиље, као и друге видове сексуалног насиља и узнемиравања – у кући, на послу, на улици.

КРИВИЧНА ДЕЛА

ПРЕДВИЂЕНА КАЗНА

ПОЛНО
УЗНЕМИРАВАЊЕ

НОВЧАНА КАЗНА ИЛИ ДО 6
МЕСЕЦИ ЗАТВОРА

ПРОГАЊАЊЕ

НОВЧАНА КАЗНА ИЛИ ДО 3
ГОДИНЕ ЗАТВОРА

ПРИНУДНО ЗАКЉУЧЕЊЕ
БРАКА

ОД 3 МЕСЕЦА ДО 3 ГОДИНЕ ЗА

САКАЋЕЊЕ ЖЕНСКОГ
ПОЛНОГ ОРГАНА

ОД 1 ГОДИНЕ ДО 8 ГОДИНА ЗА

Изменом и допуном Кривичног законика поопштрене су казне за постојећа кривична дела, попут силовања, за које је минимална казна од три године затвора повећана на пет година, док је максимална казна за ово дело остала иста - 12 година затвора.

Међутим, инкриминисана су нова дела: прогањање, полно узнемиравање, сакаћење женског полног органа, принудно закључење брака...

Шта може бити прогањање

Онај ко у одређеном временском периоду прати, односно уходи неку особу, узнемирава је телефоном, слањем СМС порука, мејлова, путем друштвених мрежа, то јест угрожава њен мир и лични живот може кривично да одговара.

"Аларм" за физичко насиље

Увођење прогањања као посебног кривичног дела представља и својеврсни "аларм" – указује на опасност од физичког насиља и спречава да до њега дође.

"Досадашње инкриминације нису биле ефикасне. Приликом развода или другог раскида партнерства, насилни мушкарац не жели да изгуби жртву и настоји да је разним претњама обесхрабри у том одласку. Вишегодишња пракса је показала да је такво понашање својеврсна јавна, свима видљива најава покушаја убистава или убистава", каже Зорица Мршевић, научна саветница Института за друштвене науке.

"Такво понашање код жртве изазива страх, узнемиреност, тескобу и тера је да ремети устаљени начин живота – мора да се крије, мења свој број мобилног телефона, гаси свој налог на *Фејсбуку*, избегава одлазак на поједина места као што су кафићи, теретана", објашњава за Интернет портал РТС-а Ненад Стефановић из Удружења тужилаца Србије.

Под појмом прогањање подразумева се и уцењивање компромитујућим садржајима, порнографским снимцима, фотографијама.

За постојање кривичног дела није важно да ли је реч о особама које се познају или су биле у емотивној вези. Важно је да се жртва осећа угрожено.

"Код нас је уобичајено мишљење да се, када вам се неко допадне, 'упорност' исплати. Управо увођењем овог кривичног дела постављају се границе те упорности и дефинише моменат када сте остварили радње прогањања. До сада је прогањање могло да се подведе под кривично дело угрожавања сигурности, али је било тешко то процесуирати и доказати", каже Стефановић.

Зато је, истиче, неопходно да жртве чувају све поруке које су примале, али и да се у вези са тим поверавају блиским особама, како би тужилаштво могло да докаже да је дошло до кривичног дела, а сведоци својим исказима то и потврдили.

Граница између комплимента и полног узнемиравања

Кривично дело полно узнемиравање подразумева свако вербално, невербално или физичко понашање које вређа нечије достојанство у сфери полног живота, а које изазива страх или ствара непријатељско или увредљиво окружење.

То погађа оне који воле да збијају непристојне "шале" и износе сексуалне алузије, због којих се неко осећа угрожено или понижено. Има примену и у радном окружењу, када такве поруке дођу од стране надређених и колега. Прелазак са пословне комуникације на коментарисање физичког изгледа прелази оквире комплимента – уколико другој страни то не прија и то јасно стави до знања.

"Порука постојања те одредбе је да шефовање и директорисање не значи и 'право' на слободан приступ сексуалним услугама запослених жена. А постоји ту и 'трећа страна', а то је радни, професионални амбијент који мора да буде заштићен од садржаја присилне 'еротике'", објашњава за Интернет портал РТС-а Зорица Мршевић, научна саветница Института друштвених наука.

А заштита од узнемиравања неће бити толерисана ни на јавном месту, улици. Тиме се, кажу у Удружењу тужилаца Србије, штити и жртва и јавни морал.

"Не може нико да, на пример, пролази својим возилом поред вас и да вам добацује, притиска сирену и на тај начин вас узнемирава и ствара непријатну ситуацију", истиче Ненад Стефановић.

Шта је повреда достојанства жртве

Управо морал може бити кључан за процену да ли се неко понашање може подвести под ово кривично дело. Шта је повреда достојанства неке особе у сфери полног живота, које уз то изазива страх или ствара увредљиво окружење за њу, процењиваће

се у сваком конкретном случају, наводе за Интернет портал РТС-а у Министарству правде.

Причање "масних" вицева

Да ли ће причање такозваних "масних" вицева бити кривично дело, зависиће такође од субјективног осећања жртве.

"Уколико некоме скренете пажњу да вам је непријатно да слушате такве вицеве, а тај неко наставља и још то чини пред другима, значи да има намеру да вас понижава и ствара увредљиву средину. Онда у том случају може кривично да одговара за извршење кривичног дела полно узнемиравање", објашњава Ненад Стефановић, члан Управног одбора Удружења тужилаца Србије.

Ипак, поставља се питање на основу којих критеријума ће се процењивати шта је за неког понижавајуће, непријатељско окружење. Важну улогу могу имати личне особине и моралне вредности жртве.

"Примера ради, за неке особе које желе да напредују у служби 'на такав начин' је потпуно прихватљиво грљење, љубљење, додиривање са шефом и таквим гестовима се не вређа њено полно достојанство, док за мене и многе друге особе то представља радњу овог кривичног дела", објашњава Мршевић.

С друге стране, у Републичком јавном тужилаштву кажу да ће пракса показати које су то ситуације у којима је могуће применити ове законске норме, као и то на који начин ће се разликовати "упорност" од узнемиравања и прогањања, или тумачити повреда нечијег достојанства.

"Живот је увек изнад права", истичу у Министарству правде. Увођење ових кривичних дела је, додају, порука жртвама да понашање због којег су се осетиле понижено, увређено или угрожено – неће бити толерисано.

Сакаћење женских полних органа и принудни брак

Српско законодавство од данас не толерише ни сакаћење женских полних органа, које се односи на наношење спољних повреда женским гениталијама или навођење женске особе на то.

Ова пракса распрострањена је претежно у афричким земљама, као део културалних, религијских и обичајних норми. Србија је ово дело инкриминисала као део међународних обавеза, иако, судећи према ранијим медијским изјавама званичника, у домаћој пракси нема таквих примера.

Међутим, примера да неко буде присиљен на брак има. Тако ће онај ко неку особу примора на ступање у брачну заједницу бити санкционисан затворском казном од три месеца до три године. За одвођење жртве принудног брака у иностранство прети казна затвора до две године.

Ова мера посебно штити жртву од опасности да, под велом легалног брака, постане предмет трговине људима.

Хитно исељавање насилника и казне ако се насиље не пријави

Велике и важне новине у српско законодавство унео је и Закон о спречавању насиља у породици, у којем се као највећи помак у превенцији и сузбијању насиља издвајају две

хитне мере – удаљавање насилника из стана на месец дана (без обзира на то да ли је власник он, његова породица, или је реч о изнајмљеном стамбеном простору), као и забрана приласка или контактирања са жртвом.

Усаглашавања законодавства са Истанбулском конвенцијом

Нова законска решења која имају за циљ спречавање партнерског и сексуалног насиља донесена су у склопу борбе државе против породичног насиља, у којем је до маја ове године убијено 13, у целој прошлој години 31, а у протеклих 10 година више од 330 жена.

На промене у домаћем законодавству Србија се обавезала ратификацијом Конвенције Савета Европе, тзв. Истанбулске конвенције, у октобру 2013.

Однос према полном и породичном насиљу, подршка жртвама и кривично гоњење насилника предмет су и преговарачког поглавља 23, које је Србија у јулу 2016. отворила са Европском унијом.

Кршење хитних мера представља прекршај за који је предвиђена казна затвора до 60 дана. Циљ тих одредби је да блажи облици насиља у породици не прерасту у вишегодишње злостављање.

Осим хитних мера, закон предвиђа и координацију и обуку свих служби надлежних за спречавање насиља, те се не сме догодити да надлежни орган којем се пријави насиље, а то је најчешће полиција, не реагује благовремено и не омогући адекватну заштиту жртве.

"Ако после процене ризика установи непосредну опасност од насиља у породици, надлежни полицијски службеник доноси наређење којим изриче хитну меру учиниоцу који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције. Упоредноправна искуства из других земаља доказују да тзв. 'no contact order' (забрана приласка) смањује насилне инциденте за 80 посто", наглашава Зорица Мршевић.

У свакој полицијској управи, у сваком суду и јавном тужилаштву мораће да постоје особе које су прошле адекватну обуку за поступање у таквим случајевима. Пријаве партнерског насиља решаваће се по хитном и убрзаном поступку.

За непоштовање тих одредби предвиђене су дисциплинске казне за тужиоце и судије, односно прекршајне казне за полицијске службенике и све оне за које се у конкретном случају утврди да су знали да се насиље дешава, али га нису пријавили.

Ако је судити према измени постојећег законодавства и изјавама државних званичника, чини се да постоји политичка воља да се насиљу стане на пут. А да ли је друштво у којем се проблеми и даље решавају тако што се "лупи шаком о сто" решено да више не "жмури" на насиље, показаће број судских пресуда и прекршајних, односно дисциплинских пријава.

БРОЈ КОМЕНТАРА 6 ПОШАЉИ КОМЕНТАР

(четвртак, 01. јун 2017, 14:00)

anonymus [нерегистровани]

Zakon na mestu

Dok sedimo u udobnim foteljama, odvojeni od stvarnog zivota mozemo da ovo kritikujemo do mile volje.

Ali onaj ko je bio svedok ovakvih stvari i koliko daleko mogu da idu, zna da je ovo potpuno na mestu.

(четвртак, 01. јун 2017, 13:36)

анонимос [нерегистровани]

Odgovor na "totalna glupost" i slične

Niko neće ici u zatvor i dobiti kazne ako daje kompliment. Totalno ste prestravljeni i ne shvatate praksu ko da ste u Avganistanu ziveli do sad.

I treba zastititi zane i decu. Sramota da vas bude da mislite drugacije i odma na ko ce vas da stiti.

U 99.99 posto slucajeva zene i deca su zrtve nasilja od strane muskarcan, a vi pricate o tome ko ce vas da stiti.

Mislim da kome ovo ne odgovara i ko se protivi ovim i slicnim zakonima vec u korenu treba da prestanu da kukumavce kao poslednje kukavice i krive zapad.

Da se niste uplasili? Ako vam ne odgovara bas toliko, idite onda u neke od onih "civilizovanih" zemalja srednjeg istoka.

(четвртак, 01. јун 2017, 09:41)

анонимос [нерегистровани]

Ovaj zakon ide na ruku advokatima

Nije precizan. Sa druge strane nije ni merljiv. Otvara mogucnost obmane i prevare od strane lazne zrtve. U Srbiji se sve moze sa advokatom i dva lazna svedoka.

(четвртак, 01. јун 2017, 09:30)

анонимос [нерегистровани]

Strasno

Ima li mozda u ovom zakonu nesto da stiti i muskarce? Znaci zena smije sta hoce a muskarac mora da pazi? Je li to Srbija postala totalitarna feministicka drzava?

(четвртак, 01. јун 2017, 09:28)

анонимос [нерегистровани]

Totalna glupost

Ovaj zakon je totalna glupost uvezena sa zapada, i apsolutno je neprimenjiv jer nas mentalitet je apsolutno razlicit od mentaliteta ljudi sa zapada!

Mozda bude opravdan u jednom od 100.000 slucajeva iz realnog zivota, no ti slucajevi su mogli biti procesuirani i nekim od vec vazecih, postojećih zakona.

Mного je pametnije bilo da je zakon unapredjen u oblasti kriminala (takozvane sitne kradje, otimacina, prevara), sto su krivicna dela mnogo teza i rasprostranjenija, bezobraznija, od, recimo, zvizduka ushicenja i odusevljenja gradjevinskih radnika (tradicija!), kada prodje oskudno odevena i zgodna zena...

Uostalom, pitajte nase sugradjanke, sta bi im vise godilo: da muskarac koji im dobaci da prelepo izgledaju bude kaznjen zbog toga, ili da dzeparos koji im je ukrao mobilni u vrednosti od (za zakon "nevidljivih") 100e odgovara zbog svoje drskosti i bezobrazluka?!?

(четвртак, 01. јун 2017, 08:51)

анонимос [нерегистровани]

Napokon

Mada će idalje biti onih koji misle da su mnogo zanimljivi pa žene na poslu spopadaju prostačkim pričama, a one neće smeti ili hteti da idu na sud zbog toga. Malo je sramota i od drugih jer mnogi nemaju ništa protiv masnih priča, doduše većina su verovatno muškarci.. Baš čekam da vidim kako će to da izgleda ali dobro je da se bar nešto radi po tom pitanju

<http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/124/drustvo/2753515/kada-upornost-ili-sala-postaju-krivicno-delo.html>